

have sat sig dybere ind i Sagen, om, at det skulde forbydes Kvinder at stoppe Strømper eller at sy Linned, naar det er til deres eget Forbrug, have naturligvis ikke noget paa sig. Her er der kan Tale om Hjemmearbejdet i Form af stærkere Udbytning saavel af den kvindelige som af den mandlige Arbejdskraft. Jo strengere Bestemmelse man giver om Fabrikvirksomheden, des større Udsigt er der til at Hjemmearbejdet tager Overhaand, dersom man ikke dæmper op derimod. Men herom mangler Lovforslaget Bestemmelser. Min mangeaarige Virksomhed i Fagorganisationernes Tjeneste har medført, at jeg ikke een Gang men flere Gange har bragt i Erfaring, at Arbejdsgiverne sige. Hvis De gaar til Fabriksinspektøren og forlanger dette eller hint gennemført, som ganske sikkert den nugældende Lov paabyder, vil jeg lade Dem vide, at saa forlader jeg mit nuværende Princip at lade producere paa Fabrikken og lader Arbejdet udføre ved Hjemmearbejde. Ikke een men flere Gange har jeg faaet denne Trussel, og af praktiske Grunde har jeg maattet bøje mig derfor, fordi jeg, (der lejlighedsvis i Udlandet paa adskillige Steder har maattet døje under Hjemmearbejdet i den Branche, hvortil jeg hører, ved, at er det galt paa Fabrikken, er det langt, langt værre, ja, et rent Helvede ved Hjemmeindustrien.

Jeg vilde derfor gerne, at Lovforslaget fastslog Bestemmelser om Hjemmearbejdet, og naar den højtærede Minister henviste til, hvad der skete i andre Lande, og sagde, at vi burde lære deraf, viser det sig, at man baade Syd for os og for den Sags Skyld ogsaa i Belgien, har gjort den Erfaring, at der maatte gøres noget for Hjemmearbejdet. I den Forhandling, der i Begyndelsen af November i Tyskland fandt Sted om Næringsvirksomhed, kom man ogsaa ind herpaa, og det kunde påvises, at efter Loven af 1893, der fastsatte strengere Bestemmelser om Børnearbejdet i Fabrikker og om Fabrikernes Indretning, er Hjemmearbejdet taget til i en ganske eminent Grad. Jeg er bange for, at det ogsaa vil ske her, naar der ikke tages Hensyn til de Indvendinger, der allerede ere fremsatte her, og som jeg nu gør mig til Talsmand for. Det blev gjort gældende og paavist, at Børnenes Udbytning ved Hjemmearbejdet faar en langt skrækkeligere Karakter, og selve Statssekretæren, Grev Posadovsky, udtalte da, at han fuldt ud erkendte, at det var galt med Forholdene i Hjemmeindustrien, man

burde søge at træffe en Forandring heri. Han sagde ordret: „Vi have nu ladet foretage Undersøgelser angaaende Hjemmearbejdet — og han nævnte saa nogle Industrier, blandt andre Tobaksindustrien — og naar Undersøgelserne ere tilendebragte, haaber jeg at kunne forelægge Resultatet deraf for Rigsdagen enten ved et Lovforslag eller ved en Forbundsraadsbeslutning“. Det er ret interessant at se, at Fabrikanternes Organer i Tyskland — jeg har enkelte af dem liggende her — ere stærkt ængstelige for, at der skulde ske nogen Indskrænkning i den Ret, man har til at udbytte Børn og unge Mennesker og i det hele benytte Hjemmeindustrien uden Regulering, uden nogen Bestemmelse, der indskrænker Benyttelse af Hjemmearbejde. Men det viser ogsaa, hvor nødvendigt det er, naar man vil lovgive paa dette Omraade, at vi da tage i Betragtning at gøre noget ogsaa med Hensyn til Hjemmearbejdet. Det er ikke saaledes, at Hjemmearbejdet er i Aftagende, nej, hver Industri, der opkommer, og ved hvilken der gives Lejlighed til at benytte Hjemmearbejdet, lægger an paa at benytte det i saa høj Grad som muligt, at benytte saavel den voksne som den ungdommeliges eller endog den barnlige, kan man sige, eller Barnets Arbejdskraft i Hjemmet.

Hvis man nu spurgte: hvorledes kan man gøre Indskrænkning i dette Hjemmearbejde? vil det ikke være en utaaelig Kontrol i selve Hjemmet? saa maa jeg svare, at jeg tror ikke, det sidste vil blive Tilfældet, idet man kan vedtage Bestemmelser og være overbevist om, at Arbejdsorganisationerne ville søge at faa disse Bestemmelser overholdte. Man kunde f. Eks. i Lovforslaget her indføre Bestemmelser om, at det skal paalægges Arbejdsgiverne at opgive Navn og Bopæl for de Hjemmearbejdere, de beskæftige, til Fabrikinspektørerne, at dernæst Arbejdslokalerne ikke maa anvendes hverken til Sove-, Kogeerum eller Beboelse. For det er der jo mange her i Salen, der vel ikke ane, at der her i vort Land, som jo nylig blev betegnet som et af de mest fremskredne i Verden, er Folk, der maa ernære sig ved Hjemmearbejde, hvorved saavel de selv og Hustruen som deres mindreaarige Børn ere beskæftigede i Etværelses-Lejligheder, hvor de alle maa indtage deres Maaltider, sove og opholde sig fra Morgen til Nat, altsaa hele Døgnet. Det forekommer mig, at naar man er vidende herom, saa er det en Pligt for os som Lovgivere at søge dette Forhold forandret, naar vi skulle til